

مذاکرات و بحران

در جنوب جهانی

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

در حالی که در مذاکرات ایران و آمریکا جدیدتی دیده نمی‌شود، دو مشکل، یکی در داخل و دیگری در خارج، مستعد تبدیل‌شدن به بحران هستند.

۱. بلاکلیفی و تعلیق وجه غالب وضعیتی است که این روزها دوباره بر کشور حاکم شده است. بیکاری‌ها و تعطیل یا کم‌تحركی بنگاه‌های اقتصادی و تورم ناشی از جنگ می‌تواند در صورت ماندگاری شیخ جنگ سوم در آسمان کشور و ناامیدی از مذاکرات، دور باطلی از موج‌های بعدی بیکاری و تورم بیشتر را رقم بزند. مطابق آمار رسمی، رکود در سه‌ماهه اول ۱۴۰۴، یعنی قبل از جنگ ۱۲روزه شروع شده بود.

۲. هم‌زمان، با توجه به توقف عبور کودها و مواد اولیه مربوطه از تنگه هرمز، جهان در معرض خطر بروز جدی یک بحران غذایی- مالی، به‌ویژه در جنوب جهانی قرار گرفته است. تمرکز نگارنده در این یادداشت بر تلاش آمریکا برای مقصر جلوه‌دادن ایران در ریک بحران غذایی- مالی در جنوب جهانی است. مقامات ما باید توجه داشته باشند مشکلاتی که بر اثر بسته‌شدن تنگه هرمز در سطح جهانی شکل گرفته، کمتر متوجه آمریکا و اروپا و بیشتر متوجه جنوب جهانی است. در حوزه انرژی، اسرائیل و آمریکا به نفت خلیج فارس وابسته نیستند. اسرائیل مصرف نه‌چندان بالای نفت و گاز خود را از جمهوری باکو، قزاقستان و… تأمین می‌کند و آمریکا نیز بعد از افزایش تولید نفت شیل در آن کشور، به نفت خلیج فارس وابسته نیست. آمریکا حتی از کمبود نفت و گاز در دو ماه اخیر سود برده و صدور نفت خام آمریکا به ۵٫۴۸ میلیون بشکه در روز افزایش یافته است. در حالی که در دوره مشابه در سال گذشته، صدور نفت از آمریکا معادل ۲۷ نفتکش بزرگ بود، در این دوره ۷۰ نفتکش بزرگ از آمریکا نفت بارگیری کرده‌اند. صدور نفت آمریکا به آسیا در دو ماه گذشته ۳۰ درصد افزایش یافته، این در حالی است که به‌طور سنتی بازارهای آسیایی عمده‌تا به نفت خلیج فارس وابسته بودند. وابستگی اروپا نیز به برخی فراورده‌های نفتی آمریکا، به‌ویژه سوخت جت و گاز، به‌سرعت در حال افزایش است.

مشکل در حوزه غذایی- مالی بسیار پیچیده‌تر است. توقف صدور کودها و مواد اولیه کودها از خلیج فارس، به اضافه افزایش بهای بنزین و گازوئیل مورد استفاده در کشاورزی، خطر افزایش تورم را تشدید کرده است. هم‌زمان، افزایش بهره وام‌ها دورنمای سرمایه‌گذاری و توسعه در غرب و بقیه جهان را تیره خواهد کرد. اگرچه آی دهندگان آمریکایی به‌طور سنتی نسبت به افزایش بهای بنزین حساس‌اند و افزایش ۲۵ تا ۳۰ درصدی بهای بنزین به موفقیت جمهوری خواهان در انتخابات کنگره لطمه زده، اما مشکل بزرگ‌تر همچنان از ناحیه تورم و افزایش نرخ بهره است.

بالین حال، باید توجه داشت که در این حوزه نیز آسیب‌پذیری آمریکا کمتر از دیگر مناطق جهان به‌ویژه بازارهای آسیایی و جنوب جهانی است. آمریکا دارای امتیازات ساختاری مهمی است که آن را در مقایسه با دیگر مناطق محافظت می‌کند. تنها حدود ۱۵ درصد از کودهای مصرفی در آمریکا به تولیدات خلیج فارس وابسته است و مابقی از داخل یا از کانادا و ترینیداد تأمین می‌شود. به‌علاوه، طبق آمار موجود، اکثر کشاورزان آمریکایی قبل از بحران، عمده اقلام مورد نیاز را انبار کرده‌اند. اما چون بازار کودها نیز مانند بازار انرژی جهانی است، عواقب افزایش بهای جهانی شامل آمریکا نیز خواهد شد. بالین حال، اگر مشکل برای آمریکا مشکل تورم و بهره بالااست، برای بقیه جهان مشکل به صورت بحران انسانی و امنیت غذایی خود را نشان داده و ضعف مدیریت و تولید داخلی و فقدان تأمین اجتماعی در جنوب جهانی می‌تواند موجب مشکلات مضاعف شود.

هم‌زمان، مهم است که ترامپ در ذهن ساده خود آمریکا را مصون و حتی منتفع از بحران تصور می‌کند. هم‌زمان، او عقب‌نشینی بدون دریافت امتیازی در مورد محموله اورانیوم ۶۰ درصد و غنی‌سازی صفر در ایران را برای خود در حکم خودکشی سیاسی می‌داند. در نتیجه، در غیاب فشار حادی از ناحیه بسته‌بودن تنگه هرمز بر اقتصاد آمریکا در کوتاه‌مدت، مشکل می‌توان احتمال عقب‌نشینی از سوی او را داد و تصور کرد که مسائلی مانند جام جهانی و انتخابات کنگره موجب فشار بر او خواهد شد. تصور او این است که خسارت سیاسی ناشی از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد.

شنبه ۸ اردیبهشت ۱۴۰۵
۱۰ ذی القعدة ۱۴۴۷
۲۸ آوریل ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۳۷۱
۴۰ هزار تومان
۸ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: سناریوهای جدید افزایش مبلغ کالابرگ • حاکمیت ایران بر تنگه هرمز • میراث تلخ نیکسون برای ترامپ • خسارت ۲۵ همتی به گردشگری

رئیس کمیسیون حمل‌ونقل ترانزیت و لجستیک اتاق بازرگانی ایران از جایگزینی سریع مسیرهای تجاری به «شرق» خبر داد؛

مسیرهای دورزدن محاصره

گزارش تیریک را در صفحه ۳ بخوانید

گزارش «شرق» از سفر وزیر خارجه به روسیه و دیدار با رئیس‌جمهور این کشور

به دنبال صلح

یادداشت

پیامدهای تداوم جنگ در بخش کشاورزی و ناامنی غذایی؛ چالش‌ها و چاره‌ها

محمدحسین عمادی

عضو شورای تخصصی کمیته امنیت غذایی، سازمان ملل HLPE-FSN

دریایی، باعث اختلال در واردات، افزایش هزینه حمل‌ونقل، تأخیر در تأمین کالاها و در برخی موارد کمبود در بازار داخلی خواهد شد. در صورت تداوم این شرایط، وابستگی به ذخایر استراتژیک افزایش یافته و در صورت نبود مدیریت صحیح، این ذخایر به‌سرعت کاهش می‌یابند. همچنین فشار بر تولید داخلی برای جبران کمبودها افزایش می‌یابد. درحالی‌که خود این بخش نیز با محدودیت‌های جدی منابع پایه (آب، خاک، سرمایه و نهاده‌ها) مواجه است.

۳- **اثرات قیمتی بر مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان**

در صورت تداوم محاصره و ظهور مواردی که بیان شد، یکی از مهم‌ترین پیامدهای جنگ و اختلالات در فرایند تولید، ظهور مشکلات اقتصادی، افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید مردم است. افزایش هزینه تولید، حمل‌ونقل و واردات، به افزایش قیمت مواد غذایی منجر می‌شود. این امر به‌ویژه برای اقشار کم‌درآمد، دسترسی به غذای کافی و سالم را دشوار می‌کند. کاهش قدرت خرید می‌تواند منجر به تغییر الگوی مصرف، کاهش کیفیت تغذیه و در نهایت بروز مشکلات بهداشتی و اجتماعی شود. کشاورزان نیز با افزایش هزینه نهاده‌ها، سوخت و نیروی کار مواجه خواهند شد. درحالی‌که ممکن است قیمت محصولات افزایش یابد، اما این افزایش لزوماً به معنای سود بیشتر نیست، زیرا هزینه‌ها نیز هم‌زمان رشد می‌کنند. در برخی موارد، نبود دسترسی به نهاده‌ها حتی می‌تواند تولید را متوقف کند. توقف صادرات تولیدات کشاورزی باعث کاهش برخی محصولات صادراتی و کاهش درآمد آنها و در نتیجه کاهش توان مالی کشاورزان برای تداوم کاشت و بنیه تولید خواهد شد. این وضعیت به شکل‌گیری چرخه‌ای از کاهش تولید و تورم غذایی منجر می‌شود که هم تولیدکننده و هم مصرف‌کننده را تحت فشار قرار می‌دهد و امنیت غذایی را در سطح ملی تضعیف و ایجاد نارضایتی عمومی و بروز مشکلات امنیتی می‌کند.

۴- **راهکارهای پیش‌بینی و پیشگیری از ناامنی غذایی**

با توجه به تجارب جهانی و رهنمود سازمان‌های بین‌المللی، برای مقابله با شرایط پیچیده و متغیر ناشی از جنگ، مجموعه‌ای از اقدامات پیشگیرانه و مدیریتی ضروری است:

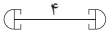
• **تقویت توان و تاب‌آوری تولید داخلی:** تعامل فعال با مردم اعم از تولیدکنندگان و جامعه مصرف‌کنندگان با دولت پیش شرط هر تحول مثبت در شرایط بحران است. بدون بهبود رابطه و تعامل نمی‌توان منتظر بهبود سیستم مدیریت بحران بود. همدلی با کشاورزان برای رفع موانع تولید و افزایش بهره‌وری در کشاورزی از طریق تسهیل دسترسی آنها به نهاده‌های مورد نیاز و استفاده از روش‌های نوین، توسعه کشت‌های کم‌آب‌بر و حمایت از کشاورزان، می‌تواند وابستگی به واردات را کاهش دهد.

• **مدیریت هوشمند ذخایر استراتژیک:** اطلاع دقیق از وضع موجود و میزان نیاز مردم از یک سو و ایجاد و نگهداری ذخایر کافی از کالاهای اساسی مانند گندم، برنج و روغن از سوی دیگر، یکی از مهم‌ترین ابزارهای مقابله با بحران

گزارش تیریک را در صفحه ۳ بخوانید

چگونه جنگ اوکراین کیم جونگ اون را به بازیگر جهانی تبدیل کرد؟

خروج از پیله انزوا

برگزیده‌ها

سایه بلند هفتم اکتبر و اتحاد دوباره نفتالی بنت و یائیر لاپید

ائتلاف علیه نتانیاھو

گفت‌وگو با مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت درباره اقدامات سلامت روان ناشی از جنگ:

نسخه‌ای برای گروه‌های در معرض خطر

معدلات سیاست خارجی ایران و واگوی اهداف سفر عراقچی به روسیه و عمان در گفت‌وگو با نعمت‌الله ایزدی

تاریخ، روسیه را قضاوت می‌کند

نقدی بر مجموعه داستان «قهوه‌چی چمن سلطان» نوشته فرهاد کشوری

پایان باز آدم‌های ناتمام

کودکان غزه ناپدید می‌شوند

نگاه

شجاعت تصمیم‌گیری

در بزنگاه مصلحت

یادداشتی از قادر باستانی تبریزی

یادداشت

جای «من» و «ما» کجاست؟

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

۱- واژه زیرساخت شاید این روزها، روزهای جنگ و ویرانگری‌های آن، بیش از هر واژه دیگری شنیده می‌شود. از گفت‌وگوی بین مردم عادی گرفته تا مباحث کارشناسی و بحث‌های سیاسی و روشنفکری و…! اسباب بسامد بالای این واژه، آسیب‌های واردشده طی جنگ ۴۰روزه به این زیرساخت‌ها و تهدید نفرت‌انگیز چندی بیش رئیس‌جمهور آمریکا در نابودی تمامی این سامانه‌ها بوده است. رفتار و تهدیدهایی که صف‌بندی‌های جدیدی را بین افراد و گروه‌های سیاسی داخل و خارج از کشور بر مبنای پیکره‌بندی تحلیلی و استدلالی آنان در موضع‌گیری نسبت به این رفتار و گفتار شکل داده است. منظور از زیرساخت‌عموما زیرساخت‌های سخت یعنی جاده، راه، پل، راه‌آهن، فرودگاه، نیروگاه، تأسیسات آب، برق و گاز، شبکه مخابراتی، زیرساخت‌های دیجیتال، پارک‌های فناوری و… است و «زیرساخت‌های نرم» را که «آموزش و پرورش، مراقت‌های بهداشتی، سامانه‌های حقوقی و قضائی، و مؤسسه‌های مالی» است (شرق- حسن فتحی- ۱۴۰۳/۱۲/۹) در بر نمی‌گیرد که همین خود تا حدی از عمق فاجعه تخریب‌های زیرساختی جنگ می‌کاهد. چنان‌که مثلا سقوط شدید آموزش در تمامی سطوح تحصیلی از دبستان تا دانشگاه و تحصیلات تکمیلی و تخصصی همچون رشته‌های پزشکی که به صورت آنلاین (آن‌هم در نبود اینترنت و با استفاده از چیزی به نام اینترنت ملی) و نه حضوری برگزار می‌شود در محاسبات این آسیب‌های زیرساختی کمتر محاسبه می‌شود. آنچه اما در اینجا محل بحث است، چرایی شباهت تحلیلی و نتیجه‌گیری سیاسی افراد و جریان‌هایی در داخل و خارج از کشور و بخش‌های نه‌چندان کوچکی از جامعه ایران است که چنین تحلیلی می‌کنند که «زدن زیرساخت‌ها مسئله چندان مهمی نیست و می‌توان به‌زودی بازسازی‌شان کرد»

(بعدا می‌سازیم -محمد مالجو) صفحه ۴
(بعدا می‌سازیم -محمد مالجو) صفحه ۴
فلذا با همین استدلال تداوم جنگ را توجیهی می‌کنند.

یادداشت

جای «من» و «ما» کجاست؟

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

۱- واژه زیرساخت شاید این روزها، روزهای جنگ و ویرانگری‌های آن، بیش از هر واژه دیگری شنیده می‌شود. از گفت‌وگوی بین مردم عادی گرفته تا مباحث کارشناسی و بحث‌های سیاسی و روشنفکری و…! اسباب بسامد بالای این واژه، آسیب‌های واردشده طی جنگ ۴۰روزه به این زیرساخت‌ها و تهدید نفرت‌انگیز چندی بیش رئیس‌جمهور آمریکا در نابودی تمامی این سامانه‌ها بوده است. رفتار و تهدیدهایی که صف‌بندی‌های جدیدی را بین افراد و گروه‌های سیاسی داخل و خارج از کشور بر مبنای پیکره‌بندی تحلیلی و استدلالی آنان در موضع‌گیری نسبت به این رفتار و گفتار شکل داده است. منظور از زیرساخت‌عموما زیرساخت‌های سخت یعنی جاده، راه، پل، راه‌آهن، فرودگاه، نیروگاه، تأسیسات آب، برق و گاز، شبکه مخابراتی، زیرساخت‌های دیجیتال، پارک‌های فناوری و… است و «زیرساخت‌های نرم» را که «آموزش و پرورش، مراقت‌های بهداشتی، سامانه‌های حقوقی و قضائی، و مؤسسه‌های مالی» است (شرق- حسن فتحی- ۱۴۰۳/۱۲/۹) در بر نمی‌گیرد که همین خود تا حدی از عمق فاجعه تخریب‌های زیرساختی جنگ می‌کاهد. چنان‌که مثلا سقوط شدید آموزش در تمامی سطوح تحصیلی از دبستان تا دانشگاه و تحصیلات تکمیلی و تخصصی همچون رشته‌های پزشکی که به صورت آنلاین (آن‌هم در نبود اینترنت و با استفاده از چیزی به نام اینترنت ملی) و نه حضوری برگزار می‌شود در محاسبات این آسیب‌های زیرساختی کمتر محاسبه می‌شود. آنچه اما در اینجا محل بحث است، چرایی شباهت تحلیلی و نتیجه‌گیری سیاسی افراد و جریان‌هایی در داخل و خارج از کشور و بخش‌های نه‌چندان کوچکی از جامعه ایران است که چنین تحلیلی می‌کنند که «زدن زیرساخت‌ها مسئله چندان مهمی نیست و می‌توان به‌زودی بازسازی‌شان کرد»

(بعدا می‌سازیم -محمد مالجو) صفحه ۴
(بعدا می‌سازیم -محمد مالجو) صفحه ۴
فلذا با همین استدلال تداوم جنگ را توجیهی می‌کنند.

^[1] از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد

^[2] از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد

^[3] از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد

^[4] از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد

^[5] از عقب‌نشینی‌اش بدون کسب امتیاز از ایران، تلاوتی با خسارات ناشی از ادامه جنگ تا پاییز ندارد